

PRZYPATROWAĆ SIĘ (442) *vb impf*

się (328), się (114).

Oba a oraz o jasne (w tym w pierwszym a 2 r. błędne znakowanie).

inf przypatrować się (69). *praes 1 sg* przypatruję się (16). *2 sg* przypatrujesz się (3). *3 sg* przypatruje się (20). *1 pl* przypatrujemy się (7); -emy (1), -(e)my (6). *2 pl* przypatrujecie się (1). *3 pl* przypatrują się (23). *praet 1 sg m* przypatrowałem się, -em, -m się przypatrowałem (12). *3 sg m* przypatrował się (16). *3 pl m pers* przypatrowali się (12). *subst* przypatrowały się (2). *fut 1 sg m* będę się przypatrował (2). *2 sg m* będziesz się przypatrował (3) *RejPos* (2), *RejZwierc*, przypatrować się będziesz *CzechRozm* (2). *3 sg m* będzie się przypatrował (2) *RejWiz*, *RejPos*, przypatrować się będzie *RejAp* (1). *1 pl m pers* będziemy się przypatrować *RejPos* (1), przypatrować się będziemy *JanNKar* (1). *3 pl m pers* przypatrować się będą (3), będą się przypatrować (3), [będą się przypatrowali]; przypatrować się będą *BudBib*, *NiemObr*; będą się przypatrować *RejAp*; przypatrować się będą : będą się przypatrować *RejPos* (1:2). *imp 2 sg* przypatruj się (64). *3 sg* niech, niechaj się przypatruje (7). *2 a. 3 sg* przypatruj się (2). *1 pl* przypatrujemy się (15). *2 pl* przypatrujcie się (9). *3 pl* niech, niechaj się przypatrują (3). *con 2 sg m* byś się przypatrował (8). *3 sg m* by się przypatrował (12). *f* by się przypatrowała (2). *n* by się przypatrowało (1). *1 pl m pers* bychmy się przypatrowali (12). *3 pl m pers* by się przypatrowali (11). *subst* by się przypatrowały (3). *part praes act* przypatrując się (93), przypatrując się (1); -ąc : -ąc *MycPrz* (1:1).

Sł stp brak, Cn: przypatruję się, Linde bez cytatu: przypatruje się s.v. przypatrzeć się.

1. *Pilnie patrzeć na kogoś a. coś, przyglądać się, obserwować; też widzieć, być naocznym świadkiem; considerare PolAnt, Modrz, Vulg, Cn; intueri Calep, Vulg, Cn; videre PolAnt, Vulg; inspicere Modrz, Cn; prospicere PolAnt; observare Modrz; aspectare, aspicere, contueri, spectare Calep; contemplari, perspicere Cn [w tym: komu, czemu (101)] (136): Chłopyęta gdy go [Rurała] obaczyły/ [...] węły mu się przypatrować *GliczKsiąż* H7v; *RejWiz* 76; *RejZwierc* 64v; Nie dziwuyćiefz się themu we mnie żećiem iefz przyczęrnśła/ ábowiem ná mię vderzyło flońce (*marg*) Iákoby chciał rzec/ [...] nie chćieyćiefz mi się przypatrować tylko ták z wierzchu/ áni mię wedle śwego zdánia pořádzayćie. (-) *BibRadz Cant* 1/5, *Dan* 7/8, 1.*Mach* 6/62; *GórnDworz* E3v, O8v; ktorzy [*prostaczkowie*] z rádością czekáli obietnic Páńskich/ á przypatrowáli się fprawam iego *RejPos* 66v; ktorzy [*ludzie*] byli iedni iuż prawie poználi to fwięte Boftwo w człowieczeństwie zyáwione/ drudzy się mu dopirko przypatrowáli/ á wierzyć poczynáli *RejPos* 111v, 9, 9v, 76v, 81, 83 (14); Ktorzy cię vyzrzą przypatrować się tobie będą/ oglądaią cię (rzekąc)/ tenli to mąż ktory trząsł ziemią/ y ftrząsał kroleftwy? *BudBib Is* 14/16, *Dan* 7/8, *Eccli* 49/10; A áczkolwiek tákowe wády dworfkie náyduią się y miedzy inśzymi ftany/ ále iż obyczáie dworfkie fą iáko w fparze/ káždy się im wćeocy przypatruie [*in oculis omnium maxime positi sunt*] *ModrzBaz* 12v; *Oczko* 3v; Przypatruyćie się murom/ y páłacóm złotym/ Abyście mogli opifác ie potym. *KochPs* 72; ktory [*Attyla*] się vbiorem [*lege: ubiorom*] y ofobie Papięskiey czći godney zdumiály przypatrował *SkarŻyw* 318, 99 [2 r.], 479, 593; *CzechEp* 102, 371; á iuż znáczné były Twego męftwá počátki: Kto się przypatrował/ Káždyć w té słowá/ álbo tym równé winśzowál/ [...] *KochJez* A2v; *NiemObr* 104; KAchná się każe w láźni przypatrować/ Ieflibych ią chciał nágo wymálować *KochFr* 15, 79; *KochSz* C; A ten ktory przy piecu śiedział/ przypatrując się temu*

młodzieńcowi/ który gorzałkę łzynkował/ [...] czekał co za koniec miał być oney bieśiady. *WerGość* 231; *KochPieś* 22; *PudłFr* 66; *KochWr* 40; bo na nierząd sam wszyscy narzekaią vDworu iakosz y sam sie potrosze temu przypatruię. *ActReg* 171; *Calep* 996a; *GostGosp* 72; Czemu [gospodarności A. *Gostomskiego*] sie przyziaciele y łudzy przypatrując/ vprošili aby kart kilkánaście Dozoru domowego nápifác kazał *GostGospSieb* +3v; *KochFrag* 23; iam sie w tym [*w sprawach wojskowych*] niešchował/ Anim sie żołniérzowi iák żyw przypátrował. *WyprPl* A2; *LatHar* 152, 245; *Oglądaly grob* [*Luc* 23/55].) Te święte niewiasty z wielkiego nabożeńštwá przypátrowály sie grobowi/ y łtrzegły go/ ku czci naświęšzego ciála Páńkiego. *WujNT* 293, *Luc* 1/2, 23/49, *Act* 3/12, 7/32, 17/23, s. 451 *marg*; *SarnStat* 461; A tego [*kwiatu*] piękne Nimphy vřtawnie pilnuią Y iego sie nadobney bárwie przypatruią. *WitosłLut* A3, A3; *KlonFlis* H4; [*człowiek leniwy i gnušny*] Wřtawřzy idźie do Kárczmy/ iegli ma co grořzy. [...] Częřto sie przypatrując w karciętá sie wpráwi: O łzczudłki/ o orzechy: potym grořze řtáwi. *KlonWor* 34, 61; *PudłDydo* A2v.

przypatrować się na co (1): Ták iákochmy tu málo wyřřřzey řyřřřeli/ iáko řády Páńkie bárzo trudne řá ku wyrozumieniu/ kto sie ná nie tylko cielesnemi oczymá przypáthrowác będzie. *RejAp* 130v.

przypatrować się między kim (1): iż on [řw. *Maciej*] w prořtocie řwoiey chodził/ dziwuiąc sie á przypatrując sie między zwolenniki Páńkiemi onym dziwnym řpráwam Pána řwoiego *RejPos* 289v.

przypatrować się skąd (2): Czemu [religijnemu przywództwu máłego řw. *Atanazjusza nad innymi dziećmi*] sie z przygody Alexánder Břřkup Alexándryřki z dáleká/ y z tákiego mieyřcá/ gdzie go widzieć ony dzieći nie mogły/ przypátrował. *Skarřyw* 388; *CzahTr* D3v.

przypatrować się gdzie [= na co] (1): Gdzie miło/ thám oczy/ pilnie sie przypatruią *GórnDworz* Cc4v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: temu (1); zaimek pytajny (3), iż (2)] (5): *LubPs* A2; *RejWiz* 166; Pátrzayže pilno/ co oni omylacze á oni podřtěpnicy wnet vczynili: wyřtáwili mu [řezusowi] człowieká opuchłego/ przypatrując sie co z nim czynić będzie. *RejPos* 225; *Oczko* 21v; iż nieták tego źálował [řw. *Chryzostom*] y oplákiwał/ gdy zboyce ciála ludzkie po drogách rozbijáli: iáko gdy sie przypátrował/ iż dla przekłętego řrebrá/ złotá/ [...] y Bogá wielka háńbá/ y ludźi wielka ná duřzy zgubá potykála. *PowodPr* 49; [*CorfusDocum* 1564 nr 124].

W połączeniu tautologicznym: widząc przypatrować się (2): Widząc przypátrowáłem sie [Videbam] ář po zbierano [!] řtolki *BudBib* *Dan* 7/9, *Dan* 7/11.

W połączeniu szeregowym (1): niehcemy aby który ięzyk miał co nád nas, ieřđźimy do nich [*tj. za granicę*], vczymy sie ich: przypatruiemy sie wřzyřřtkiemu, y wřór málo nie we wřzyřřtkim od nich bierzemy *JanNKar* Dv.

Fraza: »oczy (oko) sie przypatrują(-e)« [řzyk zmienny] (4): *GórnDworz* Cc4v; iż iedno tákie oczy řá błogořłáwione/ ktore sie ták przypatruią temu Bořtwu řwiętemu/ iáko sie przypátrowály oczy ich [apostołów] řwięte. *RejPos* 294v, 337v; Iák řłoneczney řwiátłošći/ Oko sie przypátrowác Nie może: ták krewkořći Ludzkie/ prořno gotowác Myřł/ máią [lege: myřł mają.] řłowá/ tve chwały ráchowác. *GrabowSet* N4v.

Zwroty: »z bliska sie przypatrowác« (1): Wolno iey [duszy w czasie snu człowieka] w niebie gwiazdom sie dźiwowác/ Y řpórnym biegom zblifká przypátrowác. *KochFr* 57.

»z daleka się przypatrować« (5): Iż też to pewnie wiem [...] / á z dálekám fie theż gdzyeś [...] przypátrował themu: Iż Pan Bog. W.W. ofobliwą chuć s przyrodzenia ku Muzycze [...] dáć raczył. *LubPs A2; RejPos 87, 347v*; O iefliże iefzcze nie wiewtżą przyczynę ma ná nas [*Pan*] niźli ná ony nędzne Ierozolimczyki/ kthorzy byli iefzcze nie prawie doyrzeli woley/ Bołtwá/ y Máyełtatu iego świętego/ iedno że fie ták z dáleká przypátrowáli iemu. *RejZwierc 195; SkarŻyw 388*.

»dobrze się przypatrować« (1): Ktorem [*Ulissesa i Menelaosa*] ja w dom svoj przyjął i z chucią czestował, A tamem sie obiema dobrze przypatrował *KochMon 26*.

»przypatrować się głosowi« = skierować wzrok w stronę, skąd dochodzi głos (1): Y przypatrowałem fię głółowi fłow wielkich [*Videbam tunc propter vocem sermonum grandium*] ktore mowił rog *BibRadz Dan 7/11*.

»oczyma się przypatrować« (4): Paweł święty [...] tákże y głos fłyśzał tákże fie y oczymá przypátrował dziwney tey wielmożności. *RejAp AA3, 130v; RejPos 260*; muśiał tām podobno *X(iqdz) K(anonik)* przytym być, y rękómá fię tego dotykáć, y oczymá przypátrowáć, iż to ták iáko żywą prawdę prowadzi *CzechEp 149*.

»pilnie (a. pilno) się przypatrować« [*szyk zmienny*] (9): *RejWiz 166; Prot B2*; fpythał go [*Tatarzyna*] łágodnemi fłowy Bifkup/ dla czegoby mu fie ták pilno przypátrował. *GórnDworz P, P, Cc4v*; TAMże pod iego [*Niedźwiadka, tj. gwiazdozbioru o tej nazwie*] grzbietem przypátrowuy fye pilnie/ Równéy wadze: ále tá nie gore ták śilnie. *KochPhaen 4; Contueor, Fixo obtutu aspicio – Pilno fzie przipatruię. Calep 254b, 103b; CzahTr D3v*.

Szeregi: »dotykać się i przypatrować« (1): y rzekł im [*Jezus uczniom*]: [...] Oglądajcie ręce moie/ y nogi: żećiem ia tenże ieft: dotykajcie fię y przypátrowajcie [*palpate et videte*] *WujNT Luc 24/39*.

»dziwować się a (i) przypatrować (się)« [*szyk 3:1*] (4): włtąpił [*Zacheusz*] ná drzewo ktore blisko ftało/ [...] á z dáleká fie dziwował á przypátrował onemu dziwnemu człowieczeństwu Páná náłzego. *RejPos 347v, 289v; ActReg 96; KochFr 57*.

»przypatrować się a przysłuchawać« (1): gdyż oni Bifkupi/ Fárizeufzowie [...] wzgardzáli á połmiewáli fie z onych nowozyáwionych fłuchow á powieści/ o przyfciu á o zyáwieniu Mefyálza tego. A nie tylko áby fie temu przypátrowáć á przyfłuchawáć mieli/ ále [...] zákázowáli o tym mowić *RejPos 288*.

»albo przypatrować się, albo skosztować« (1): A zówždy mu [*swowolnemu przyrodzeniu młodego człowieka*] fie tego chce/ áby fie czemu nowemu álbo przypátrowáło/ álbo go iákożkolwiek theż fkořtowało *RejZwierc 18v*.

Przen (5) : Acz gdy fię przypátrowaię tey fławney [!]/ Koronie/ Widzę Okręt ná Morzu co bez málá tonie. *Prot B3v*; iż contráfet iey [*pięknej twarzy*] do fercá niołá [*oczy*]/ á duřzá imie fie onemu obrázowi z lubořcią przypátrowáć *GórnDworz Mm; CzechRozm A8*.

W porównaniu (1): ábyś fię w nich [*w psalmach*] iáko w źwierćiedle fámemu fobie przypátrował *LatHar 158*.

Szereg: »dziwować się abo przypatrować« (1): A miey zówždy then to wdzięczny obraz męki Páná fwego przed oczymá duřze fwoiey: á nie tylko ábyś fie mu iedno dziwować ábo przypátrowáć miał/ ále przeyrzy ono fláchetne ferce ie^{go} *RejPos 107*.

α. *O Bogu* (7) : Gdyż ieft ták dobrotliwa tá wielmożność iego [*Boga*]/ Iż nie czyni nigdy nic nieśpráwiedliwego. [...] A iáko práwy mocarz łobie rofkázuie/ Gdy fie tym łwieckim burdam dziwnie przypátruie. *RejWiz* 142; Abowiem Pan thák mowił do mnie/ Vłpokoię fię á będe fię przypátrował w miełzkániu moim/ iáko pogodá po dżdzu *BibRadz Is* 18/4; *RejPos* 201, 288v; Lecż Bog óciec wieczny/ łobie fię przypátruiać/ rodzi myśł siebie łáme⁸⁰ *CzechEp* 256; A Bog włzelkiey lutości pełny/ przypátruiać fię łkrułzonemu/ [...] odeymie władzú złym przygodam *GrabowSet* A3.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Y mówia/ zac to łá bołkie zabáwy/ Przypátrowáć łye/ iákie ludzkie łpráwy. *KochPs* 108.

a. *Patrzác, oglądájąc poznawáć, oceniać, wyrabiać sobie zdanie na ten temat (odcien pośredni między znac. 1. i 2.)* (19) : Y owłzem przypátruiać fie tu łtworzonym rzeczám/ ábychmy vznawáli iáka ieft dobroć Páńłka *LubPs* X5; Bo ten Philozoph [*Teofrastus*] y ná dworzech bywał/ y ludzkim fie łpráwám przypátrował. *RejWiz* 63v; Tákże też ty ták przypátruiać fie rozlicznym łpráwám ludzkim łnádnie będziefz mogli rozeznáć co pierzgá á co wdzięczny miód. *RejZwierc* 24, A3v, 18v, 24, 160v, Aaa4v; Aleć záprawde trzebá fię przypátrowáć obyczáiom tego kto ma być obieran [*Omnino mores eius, qui deligendus sit, inspici oportet*] *ModrzBaz* 74; A ktoby nie wierzył [*w prawowierność greckiego kościoła*]/ kazáli [*luteranie*] mu ták iácháć do Grecyey/ y ták fię rzeczám przypátrowáć. *ReszPrz* 68; *GrabowSet* A2; *JanNKar* D2.

przypatrować się na kim [= *na czym przykładzie*] (1): Niéchay łye ná mnie páńłkim łádom przypátruiać/ Którzy fortunie rząd przypifuiá *KochPs* 59.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*zawsze: zaimek pytajny*] (2): A ták tu potrzebá káżdemu mądré^{mv} y baczne^{mv} Pánu/ przypátrowáć łye dołstawłzy dobręgo cnotliwego łługi/ co zá łługá ieft *Strum* R3; *ModrzBaz* 11v.

Zwrot: »pilnie (*a. pilno*), z pilnoścú się przypatrowáć« [*szyk zmienny*] (2:1): SŁufznie tedy czelnieyłzym [!] ółobám [...] bywa rofkazano/ áby z wielkú pilnoścú á długo włzytkiemu się przypátrowáli [*ut animis intentissimis ... omnia considerent*]/ [...] obaczáiac łpráwe/ o ktorú w rádzie rozbieránie ma być *ModrzBaz* 26v, 11v; zwiedziłes część niemálú świátá. Przypátruiać łye pilno wielkich Królow łpráwie *KochPam* 80.

Szeregi: »obaczáć a przypatrowáć się« (1): áby [*młodzieniec*] pilnie obaczáć á przypátrowáć fię [*ut id observet*]/ co też w obcych źiemiách zá obyczáie/ co zá práwú/ co zá kárność/ áby to zálię wrociłwzy fię do domu/ vmiał drugim powiedziéć *ModrzBaz* 11v.

»ogłędowáć i przypatrowáć się« (1): MŁ to bydź obwárowano: áby którzy ná łádzie siedzú pilnie ogłędowáli y przypátrowáli fie [*intendere et considerare JanStat* 438] ółobie/ która czyni iáki zapis *SarnStat* 758.

»ani przypatrowáć się, ani się uczyć« (1): ábyś fie tákim [*złym*] obyczáiom áni przypátrowáć/ áni fie ich vczył *RejZwierc* 20v.

b. *Oglądáć Boga w niebie* (4) : co [*tj. nierozdzielność Trójcy św.*] tu iáłnie duchowie łwięci y Anyółowie łwięci wznawáiać / ktorzy fie vłtáwicżnie przypátruiać temu Máiełtatowi łwiętemu. *RejAp* 68v; *SkarŻyw* 127; W tych łłowiech okázuie Chriłtus pan/ iż chwálá iego/ nie vłtánie/ ktorey y w onym żywoćie przyłzłým/ wierni fię przypátrowáć będú *NiemObr* 112; *LatHar* 602.

2. *Rozmyślać, rozważać, zastanawiać się nad czymś, też za pośrednictwem tekstu; considerare PolAnt, Modrz, Calep, JanStat, Cn; intueri Calep, Vulg, Cn; perspicere Modrz, Cn; contemplari Calep, Cn; videre PolAnt; cernere Modrz; circumspicere, dispicere Cn [w tym: komu, czemu (203)] (230)* : Bo fie ten [Solon] przypátrował ludzkim obłędnościam *RejWiz* 170; *RejZwierz* A2v, A6v; Przypátruie fie íprawiedliwy domowi złośnikowemu *BibRadz Prov* 21/12; *KwiatKsiąż* B4v; Ale wierni Páńcy nic fie tym beśtiam nie dziwuia/ nic fie ich wśzetcznym íprawam nie przypátruia *RejAp* 143v; álec tu Pan mocno powiedác raczy/ iz fie tákiemu duchowi przypátruy/ iákizkolwiek íeft/ tylko izby był duchem prawdy *RejPos* 284, 8v, 231, 284, 304v, 336; A przypátruiać fie tey dziwney íprawie/ co dáley to więcey fie o tym zámyfláwác muśimy. *RejZwierz* 1v, 18 [2 r.], 18v, 20v, 23v, 104v, 129v; Pilnuy ítáttecznego/ á przypátruy fie ízczyremu/ bo potym (tákiemu) mężowi pokoy. *BudBib Ps* 36/38[37]; *MycPrz* II A; *CzechRozm* 47v, 90, 161v; *ModrzBaz* 101; *SkarJedn* 308, 376; *KochPs* 179; Pierwey muśi dni czterdzieści nálzemu fie zakonowi przypátrowác ten/ ktory do nas włtápic chce *SkarŻyw* 134, [236], 310, 362, 383; Gdy fie dáley nabożeńśtwu Papielskiemu przypátruie/ y tym więcey w Píárze iego wgládam/ tym więcey różności/ y pomięflzáney gliny fundámentu ich náyduie. *CzechEp* 230, 86, 155, 214; *KochJez* A2; *NiemObr* 7, 152, 168; *ReszList* 142; *KochProp* 15; *KochWrJan* 18; Przypátruiać fie dawnem íprawam w Kroleśtwie tym [...]/ vmíllelem wam krotko pokazac iako fie ktoripan [!] przeciwko przodkom nálzem [...] zachowal *PaprUp* A2; *WujNT Hebr* 13/7, Aaaaa2v; Błogofłáwiony ktory fie temu [tj. przemijalności dostatku] przypátruiać w čás poczyna rádzić o sobie. *WysKaz* 45; *JanNKar* D4; *SarnStat* 600 marg; *PowodPr* 12; Y íam fie Zácheusz sobie przypátruiać/ [...] vyrzał íedno wielkie plugáłtwo w domu íwoim *SkarKaz* 457b, 387b.

przypatrować się do czego (1): ízem fie część ze zwyczajú/ część też z ludzkich przypadkow przypátrował do wśzytkiego/ niechciałem też tego zániechác/ ábych też wždy był iákicy pámiátki nie zołtáwił temu narodowi íwemu *RejZwierz* 210.

przypatrować się z czego (2): A tu s tey rośpráwy íwiétey temu fie napílniey przypátrowác mamy/ iáko v Pána nie íeft żadne brákwóanie oob *RejPos* 37, 4.

przypatrować się ku czemu (1): pilnieyśze íeft nam/ ábychmy fie przypátrowáli ku temu celowi á ku tym krefám/ ku ktorym Pan rzecz íwą tu ítánowíc á przywodzić raczy. *RejPos* 300v.

przypatrować się w czym [= w tekście] (6): Czemu fie w tym pśalmie napílniey przypátrowác mamy. *LubPs* P2v marg, R2v marg, R5v marg; Czemu fie w tey Ewányeliey przypátrowác mamy. *RejPos* 54v, 20v, 314v.

przypatrować się w czym [= na podstawie czego] (1): ZAcna/ á kiedyś nieprzewyciężna KOrono Polka: gdy fie tobie teraz w tym wálnym zgromádeniu przypátruie/ [...] niemogę fie zátrzymác z onym íerdecznym ku tobie áffektem *PowodPr* 4.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: temu (7); zaimek pytajny (14), iz (3), jeśli, li 'czy' (3), jako 'że' (1), zaimek względny (1)] (21): Przypátruy że fie dobrze/ kto fie na co godzi *KochSat* C; *RejAp* 12v, 180v; A thu w tey íprawie íwiétey napírwey fie mamy przypátrowác temu/ iz íuż nam przyśzedł ten obiecany krol *RejPos* 20v; [*Józef i Maryja*] práwie fie byli zádziwowawśzj zumieli/ flíflzáć dziwne rozmowy á dziwne powieści o dzieciátku o onym/ á przypátruiać fie nie tenli to íuż íeft/ ktory z dawná fwiátu [...] obiecan y prorokowan był. *RejPos* 28v, 37, 162, 217v, [219]v, 284,

315, 336; *RejZwierc* 135, 184v; *czáfu wesołego bądź wesoł/ á czáfu smętnego⁶⁰ przypátruuy fię czemu to Bog nápuścił. BudBib I 341c marg; MycPrz II A2; NiemObr 98; KochFr 57; ReszList 175; Málých też rzeczy ktore w łobie máią zákrytą moc/ nie pomiátaymy: ále fię temu przypátruuy/ czego inni w nich nie widzą. SkarKaz 84a; tu témi káraktermi nowými [...] przypátrować fię będziemy, co to iest Ortográphia Polfka JanNKar D3.*

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia bliższego lub do przydawki przy dopełnieniu w zdaniu nadrzędnym [w tym: zaimek pytajny (4), jako 'że' (2), iż (1)] (7): Iuż fię też [*wierny*] będye pilnie przypátrował káždy krześciánfkiey powinności swoiey/ co łobie á co káždemu ftanowi flufznie powinowát ma być. *RejWiz A3v; káždy fię im [twoim cnotom, królu] niechay przypátruie/ iákimi cie Pan Bog ielczce z mlódości twey Krolewfkiey vpominki á dáry/ opátrzyć á obdárować raczył. RejPos A3, 4v, 264v; Tám on miły ftárułzek rułzon tymi flówki/ Przypátruuiąc fię fprawam oney biaległowki. Iáką rzkomo pokutę zá grzechy czyniła/ A iák chytrze ná oycá ze wład záchodziła. HistLan D2; RejZwierc 18v, 169v; ále przypátruuiąc fię Ludziem ninieyfzego czáfu/ iáko fą rozmáitych rozłádkow/ áffekthow/ y zawiści [!] [...] widzimy: [...] BielSpr 75v.*

W połączeniach szeregowych (6): Ale co my rzeczemy niebożátká/ ktorzy áni fię pytamy/ áni fię przypátruuiemy/ áni przeftawamy ná mądrosiach iego [Pana] *RejPos 230, 86, 230, 250, [278];* A ták álbo czytaj álbo fię wždy czego vcż/ álbo fię czemu przypáthruuy/ á rozeznaway łobie/ vpátruuiąc nadobnie czo lepfze á czo gorłze. *RejZwierc 23v.*

Zwroty: »dobrze się przypatrować« (2): *LEnná/ Zaftáwy/ Dożywočia/ Frymárki y Fundufze po Alexándrze [...] odpráwuuiąc/ dobrze fię liftóm przypátruuiąc/ Decretáfmy czynili SarnStat 93 [idem] 85.*

»przypatrować się w myślach swoich« (1): *iż on [tj. Pan] nieomylnie obiecał dáć mieyfca takie ná połmiech á ná fábułę obcym narodom/ y kołcioły ich [odstępców]/ ták iż fię będą dziwowác/ przypátruuiąc fię w myłłach swoich/ á pytaiąc fię co fię tho nád nimi stáło. RejPos 350.*

»pilnie (a. pilno), z pilnością się przypatrować« = *diligenter considerare Calep, JanStat; diligenter intueri Calep [szyk zmienny] (33:2):* Czemu fię w tym Pálmye s pilnością przypátrować mamy. *LubPs R5v marg, P2v marg, R2v marg; RejWiz A3, A3v; RejZwierz 70; Napierwey tedy káždy z ołobna ma fię fwemu vmysłowi pilno przypátrować KwiatKsiąż B; RejAp 12v; A przypátruuy fię pilnie żywotom/ fprawom/ á poftępkom [...] ludzi fwiętych á wiernych iego RejPos 277v, 4, 37, 217v [2 r.], [219]v, 233, 298, 315; RejZwierc 20, 21, 184; gdyż fię mądry nie náłáme [!] flówá fpułzcza/ ále rádzyey rzeczy fię cáley [!] y przedfięwzięcia [lege: przedsięwzięciu] piłzającego pilnie przypátruie. CzechRozm 130v, 191v; ModrzBaz 14, [41]; gdyż w owéy Dyfputáciyey/ kthóráłmy o Merkuriufzu mieli/ náturze á wlasności fye iego pilno przypátruuiąc/ okázác fye może/ iáko [...] Oczko 2; KochPs 170; CzechEp 107, 126, 365; CzechEpPORz *3; Y możeż to X(ięże) K(anoniku) zgodá iednoftáyną názwác? temu to może perfwádowác/ ktory w ty rzeczy nigdy nie wgládał/ ábo iefli wgládał/ tedy fię temu pilnie/ y z rozłádkiem nie przypátrował. NiemObr 135, 98; ActReg 31; Calep 251a; SarnStat 758.*

Szeregi: »dziwować (a. podziwować) się a (i) przypatrować (się)« = *cernere et mirari Modrz [szyk 2:1] (3):* Słufznieby fię thu miał káždy pilnie przypátrowác/ á pilnie fię podziwować tym

opátrznóciám á tym obietnicám *RejPos* 217v; Iż niech fie káždy dziwuie á przypátruie fie mocy ímiertelney *RejZwierc* 169v; *ModrzBaz* 14.

»nie myślic ani się przypatrować« (1): Boć fie iedno táki káždy trwogi boi/ ktory o niey nigdy nie myfli/ áni fie iey przypátruie/ áni żadney przypráwy nie ma/ czoby ná fię czálu oney nienádziefzney potrzeby ná fię włóżyć miał. *RejZwierc* 166.

»przypatrować się i (a) przysłucha(wa)ć« [szyk 2:1] (3): *GroicPorz* C2v; Słuchayże zálie co píano w Moizelzu á w Prorocech/ nic inego iedno ábys fie przypátrował á przyśluchawał onym obietnicám/ onym wyrokom Duchá fwiętego *RejPos* 116, 176.

»rozmyślic się (a. rozmyślać) i (a) przypatrować się« [szyk 1:1] (2): tu fie przypátruy á rozmyflay íobie/ kto to íeft á íáki to íeft co to ípráwiłá fwięta wielmożność iego. *RejAp* 180v; *RejPos* 217v.

»rozważać a przypatrować się« (1): ROzważáiąc íobie z dáleká/ á pilnie fie przypátruiąc [...] rozlicznóści czáłow dziefieyfzych/ [...] nicz ínżego pewnieyfzego áni náleść áni rozeznác liebie nie vmiem iedno iż [...] *RejZwierc* 184.

»uczyć się a (i) przypatrować się« [szyk 4:1] (5): iż ich [twoich rodziców] cnot/ przykádow/ y obyczáiw/ wiele fie ludzi mogło vczyć/ y im fię pilno przypátrowác. *RejWiz* A3; Pátrzayże częgo fie tu vczyć/ á czemu fie tu słufznie przypátrowác ma káždy wierny Páńki. *RejPos* 319v, 162, 298, 319v.

»uważać i przypatrować się« (1): Lecż káždy boiácy fię Bogá/ niechay pilnie vważa/ y temu fię przypátruie/ komu podobniey wierzyć: [...] *NiemObr* 98.

»wględąć i przypatrować się« (1): tedy mię do tego práwie íákoby gwałtem przyćífnął [ksiądz kanonik]/ zem też w te Kátholiki nowe/ wględác musiał/ y onym fię przypátrowác. *CzechEp* 128.

a. *O zjawiskach akustycznych* (2) : przes ktorą vmieiętnóść [!] [śpiewu i gry na instrumentach] rozmaitym przyrodzeniam y mocám dźwiękow przypatruiemy fię *KwiatKsiąż* 13; *CzechEp* 376.

a. *Rozmyślać o Bogu i Jego działaniach* (niekiedy z dodatkowym elementem 'obserwując naocznie ich przejawy'); *intelligere PolAnt* (96) : Nád wlfytkyemi rzekámi mocnye gi [fundament] zbudował [Pan]/ Aby fie iego mocy káždy przypátrował. *LubPs* F3v, M4, R2; Acż ich máło [...]. Ktorzy wzgardzáią nífkość fwiátá omylnego/ Przypátruiąc fie ípráwám Bogá niebiefkiego. *RejWiz* 76v, 115; *RejAp* AA4, 55; A ták wolę ia s tymi tłuźczámi náfládownác Páná íwoiego/ á przypáthrowác fie fwiętemu Boftwu iego *RejPos* 83, 9, 11, 56v, 70, 76v (32); Obaczay to liowie/ ítoy/ á przypátruy fię dziwóm Bożym. *BudBib Iob* 37/14, *Ps* 27/5; *LatHar* 386; *SkarKaz* 84a.

przypatrować się z czego [= na podstawie czego] (2): mamy fie mu [Panu] przypátrowác z włáfnych dziwow iego *RejPos* 11, [323]v.

przypatrować się od kogo czego (1): ktore [zblákané owieczki] fie tułáły [...]/ máło wiedzác/ tylko s pílmá á od Prorokow ófthátká fie przypátruiąc á náfluchawáiąc/ o fwiętem Boftwie iego [Pana]. *RejPos* [323]v.

przypatrować się czym (3): Abráhám przypátrował fię Bogu wiárą/ choćáfz zwierzchu iedno tilko ludzi widział. *BibRadz* I 9d marg; Íáko Pan ty oczy błogófláwić raczy/ ktore ne [!] tylko ípráwám iego ále wiárą moczną przypátruią fie fwiętemu Boftwu iego *RejPos* 207v marg, 294v.

przypatrować się w czym [= w tekście] (2): *RejAp* 112; Tákte íeft íákoby iedną przeftrógá/ áby ktho onych pierwfzych fłow iego [Izajasza]/ ktore powiedział/ [...] nie chćiał íobie wedle rozumu fwego

wykłádác áni fie ná nich wedle litery wiefzác: ále fie ráczey w nich duchowi Bożemu przypátrowác *CzechRozm* 135.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): ále nam to iest pilnieyfza/ ábychmy fie temu przypátrowáli/ co Pan nád wiernymi fwemi á nád łługami fwemi czynić [...] raczy. *RejPos* 296v.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia w zdaniu nadrzędnym [w tym: zaimek pytajny (2), iż (1)] (3): Thu fie trzebá w they Rołpráwie pilno przypátrowác Duchowi świętemu/ co nam tu przez tego Apołtołá nászego iáfnie opowiedác raczy. *RejAp* 112; áby fie ná potym [...] káždy wierny iego przypátrował świętemu Bořtwu iego/ iż on [...] może wřzytko co chce wczynić *RejPos* 255v, 305.

W połączeniach szeregowych (2): Coż nam tedy iest napilnieyfza/ iedno fie vczyć/ ćwiczzyć/ á przypátrowác themu Bořtwu w tym człowieczeńřtwie zyáwionemu *RejPos* 294v, 160.

Fraza: »oczy się przypatrują« (5): A iefli ten ciemny miřtrz řtrzeże oczu nędznego człowieká/ áby fie nie przypátrowály Bořtwu Páná řwoiego/ thedy iefzće tym pilnieyfzy wřzu *RejPos* 204; Tákiem oczóm Pan błogółáwi ktore fie przypátruią Bořtwu iego. *RejPos* 208v *marg*, 85, 207v, 294v.

Zwroty: »z daleka się przypatrować« [*szyk zmienny*] (14): Abowiem tho záwřdy bywał obyczáy Duchá świętego/ iż pořpolicie pod zákryciem řwiátu oznáymował táiemnice Bořtwá řwego/ áby tylko wierni temu fie z dáleká przypátrowáli *RejAp* AA3v; iżechmy v niego [*Pana*] wzgárdzeńřzy á w więřřzym omierzeniu/ niřli ři niewiernicy á ři wymyřłáczę zakonu řtárego/ ktorzy fie wřdy z dáleká przypátrowáli Bořtwu iego *RejPos* 230; Iż ia wam moi mili řynacřkowie dam poznác táiemnice Bořtwá řwego/ ále inřzym tylko pod przypowieřciámi/ thák iż fie będą przypátrowác y przyřłuchawác z dáleká/ á nic nie wřrzá áni nie zrozumieią. *RejPos* 294v, 156, 160 [3 r.], 183, 183v, 184v (13).

»przypatrować się mocno« (1): nic fie nie łękay á nic fie nie throż řadnemi omylnemi wáthpliwořciámi řwiáthá thego/ á przypátruy fie mocno řpráwam Páńřkim *RejAp* BB6v.

»oczyna się przypatrować« [*szyk zmienny*] (4): iż tu Ian řwięty powiáda/ iż fie obrořił nie tylko áby řlyřzał/ ále áby widziál kto nań wołá/ to iest/ áby fie przypáthrował y oczymá cieieřnemi/ y rozmyřłaniem duchownym/ prawdziwemu gółowi Páńřkiemu. *RejAp* 12v; A gdy fie ták wiernie będąeřz przypátrował á przyřłuchawał tymi wřzymá y oczymá cieieřnemi temu řwiętemu Bořtwu iego/ pewnie gi ogládařz okiem w oko *RejPos* 207, 182, 207v.

»pilno (a. pilnie) się przypatrować« [*szyk zmienny*] (3): A tu fie przypátruy pilno Bořtwu y człowieczeńřtwu Páná řwego. *RejAp* 16, 112; *RejPos* 37v.

Szeregi: »dziwować się a przypatrować (się)« [*szyk 7:1*] (8): obiáwił fie [*Pan*] pogánom á cudzoziemcom/ tylko iż fie dziwowáli nowym dziwom iego/ á przypátrowáli fie dziwney mořnořci iego. *RejPos* 37v; Ludzye prořci [...] idą á řiřná fie do niego/ z dáleká fie dziwuiác á przypátruiác řwiętemu Bořtwu iego. *RejPos* 160, 37v, 126, 204, 245, 319, 351. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»patrzyć a przypatrować się« (1): ále fie im [*sprawom Pańřkim*] trzebá przypátrzyć oczymá duřznemi/ [...] ktore ták pátrzą á przypátruią fie řwiętemu Bořtwu iego. *RejPos* 211v.

»przypatrować się a (i) przysłuchawać (a. nasłuchawać, a. słuchać)« [*szyk 2:2*] (4): Iż to owřzem błogółáwieřřzy/ ktorzy nie widząc/ thylko z dáleká nářłuchawáiąc á przypátruiąc fie řwiętemu

Bołtwu iego/ wwierzyli iemu. *RejPos* 117v; będą záflepione oczy twoie/ [...] y ták będą ogłufzone wfyzy twoie/ iż chociabyś też potym rad y fłuchał y przypátrował fie/ ále próżno *RejPos* 197, 207, 294v.

»nie pytać się ani przypatrować« (1): nic fie nam nie trzeba pytać áni przypátrować głębokościam tym tych dziwnych táiemnic Páńfkich. *RejAp* 17.

»przypatrować się i rozumieć« (1): iż to ielt nawdzyęcznieyfza fłuzbá iemu [*Panu*] w dzień fwięty iego/ [...] iżbyś fie vczył y przypátrować y rozumieć o fwiętym Bołtwie iego. *RejPos* [226]v.

»uczyć się a przypatrować« (2): Abowiem toć fą [...] gotowości náłze/ wftáwicznie wiernie á fthale dufác Pánu Bogu fwemu/ [...] á wftáwicznie fie vczyć á przypátrować fwiętey woley iego *RejPos* 0004v, 296v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»(nie) widzieć i (ani) przypatrować się« [*szyk 1:1*] (2): *GrabowSet* T4; y owfzem wzgárdzone zoftáią [*rzeczy boskie*] v tych/ ktorzy ich zákrytey drogości y zacności nie widzą/ áni fie iey przypátruią. *SkarKaz* 82a.

»znać a przypatrować się« (1): Dofyćby było nędzniku ábyś thy znał á przypátrował fie prawdziwym fłowom Páná fwego *RejAp* 18.

3. *Uwzględniać w postępowaniu, podejmowaniu decyzji; zwracać na coś uwagę; considerare PolAnt; advertere, attendere JanStat* [w tym: w imp skierowanym do czytelnika, zwracającym uwagę na najistotniejszą sprawę, szczególnie (55); komu, czemu (36)] (71) : OToż fie tu przypátruy tey zacney ofobie/ Ktora ielt wyftáwiona tu ná ptzykład [!] tobie. *LubPs* A6; *RejWiz* A4; *RejAp* 24v; *GórnDworz* A2v; A tu dáley fie przypátruy ielzczę lepiej záflepieniu nędznego człowieká *RejPos* 322v, 227, 251, 277, 286, 293; vmysliłem był *De Ruina Romani imperij* wáfzym Wielmożnością [!] gwoli dác drukowác. Ale gdym fie czáfłowi krotkiemu przypátrował [...]. Przyszły mi ku rękú Kxiążeczki o Liffłándckiey ziemi *KwiatOpis* A2v; *RejZwierc* 31; Dufaiąc fwey ftałości to przedię niebráli. Iż był [*Jagiello*] takim Tirannem Pańftw ich fkaśca k temu/ Przypátrując fie drugi fpaleniu świeżemu. Ktore im był vtzynił *WierKróc* Bv; A Ták brácia święci/ zwánia niebiefkiego vczeńtnicy/ przypátruyćie fie poftáncowi y árcyoffiárnikowi wyznánia náłzego Chriftu Iefufowi. *BudNT Hebr* 3/1; *NiemObr* 124.

przypatrować się na kogo (1): Przypátruymy fie wfyficy ná Syná Bożego/ Iáko się on tu zniżył *ArtKanc* B3v.

przypatrować się o czym (1): ktorzy [*apostolowie*] wfytkich wobec/ wfytkiego tego [...] vczyli. O czym przypátruymy fie Apoftólfkim fłowom *NiemObr* 85.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: temu (7); zaimek pytajny (19), iż, że (15), jako 'że' (6)] (39): Przypátruyże fie dáley/ iż nie wiecznie thá niefláchetna fzaráncza temu nędznemu fwiátu fzkodzić ma *RejAp* 78v, 10, 12v, 23v, 53v [2 r.], 81v (11); Przetho Dworzánin muśi fie pilnie przypátrować/ iákiei ci będą myfli/ przy kthorych trefnowác ma *GórnDworz* S2v; PRzypátruyże fie thu káždy krześciánfki człowiecze [...] dziwnym fpráwam fwiátá tego/ á iáko Pan [...] ná nim wfythko poftánowic [!] raczył. *RejPos* 114v, 30v, 54v, 69, 177v, 183v (17); *RejZwierc* 142; *Oczko* 2v, 3; *KochPs* 70; *CzechEpPORz* **2; My tedy wfyfzawfzy Andrzejowé zeznání/ y ktemu fie przypátrując/ iż igra y krotochwilá nie ma fie ściągác ku iákíemu obráżeniu álbo ránieniu: Andrzejá w tákowéy mierze fkázuiemy/ áby dofyc vczynił Barteldowi zá ránę. *SarnStat* 620, 186, 894, 919; *GosłCast* 6.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia bliższego lub do przydawki przy dopełnieniu w zdaniu nadrzędnym [w tym: iż (4), zaimek pytajny (4), jako 'że' (2)] (10): A ták tu fie przypátruy tey dziwney iftności/ Iákie to tám łá łtany/ nie náłzey bácźności. *RejWiz* 155; *RejAp* 19, 35v; A Tu fie wnet przypátruy dziwney łpráwie Pána tego/ iż thu wlpominác raczy pięć mądrych á pięć łzalonych dzyewic. *RejPos* [340]v, 18v, 27v, 66v, 157v, 195v; *ArtKanc* B3v.

Zwrot: »przypatrować się dobrze« (1): Téz przypátruiąc fie dobrze [*attendentes JanPrzyw* 18] temu/ iż przerzeczeni królełtwá náłżego obywatéle [...] przywileiom łwym [...] vblizyli: [...] *SarnStat* 894.

»mocnie przypatrować się« (1): A thu iuz mocnie á pilnie łłuchay á przypátruy fie/ gdyżés iuz łłyzłá iáki tho frogi wrzod ná łobie nošíłz *RejPos* 327.

»ostrze się przypatrować« (1): Byłtrość/ mówi pan/ hámuycie: A oftrze łye przypátruyćie/ Zem ia bóg *KochPs* 70.

»przypatrować się pilno (a. pilnie)« [*szyk zmienny*] (21): Tu fie iuz przypátruymy pilno/ iáko Duch łwięty groźi nędznemu łwiátu *RejAp* 81v, 12v, 53v [2 r.], 140v; *GórnDworz* S2v; A thu fie dopirko pilnie przypátruymy/ komu ten Pan ná powłtanie á komu ná vpádek przyść raczył *RejPos* 30v, 27v, 54v, 241, 252v, 273 (12); *RejZwierc* 4, 142; *GosłCast* 6.

Szeregi: »czytać a przypatrować się« (1): tu iuz dopirko czythay káźdy á przypátruy fie co fie dzyáło *RejAp* 166v.

»dziwować się a przypatrować się« (1): A Ták moy miły brácie dziwuy łye á przypátruy fie ze włżąd dziwnemu zámiełzkániu náłzemu. *RejZwierc* 195.

»patrzeć a przypatrować się« (2): Oto pátrzay á pilnie fie przypátruy nędzniku/ iż teź były Konciliá y zacni ludzye w Dámáłzku y w Ieruzalem *RejPos* 283v, 157v.

»słuchać (a. przysłuchawać) a przypatrować się« [*szyk 2:1*] (3): Wy wyerni łłuchaycie á przypátruycie fie co Pan obyecowác raczy niewyernikom łwoim á co teź wyernym łwoim *RejAp* 146v, 19; *RejPos* 327.

»przypatrować (się) a uczyć się« [*szyk 1:1*] (2): *RejPos* 283v; Ale fie tu vcźmy á pilno przypátruymy/ iż Apołtoł powiáda/ [...] *RejAp* 12v.

4. *Starać się o coś, dbać, dogłądać, dopilnowywać [czemu]* (5) : *RejPos* 221v; iakoź w Koronie ták wielkiey/ w Páńłtwie ták łzerokiem/ łzkodá bydź nie ma/ gdy łię Krol iáko gołpodarź domu nie przypátruie rzeczam/ ktore popráwy potrzebuią *GórnRozm* K.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Iuz y ięzyk/ y włzy/ y oczy/ łtáraią fie o to/ á przypátruią fie temu/ co iełt łwiátá thego/ á co widzą włzytkoby rádzi požárli *RejPos* 85.

Przysłowie: Kto łzácuie cudze łpráwy/ Ná łwym bywa błazen práwy. Niech fie pilno przypátruie/ Swemu co cudze łzácuie. *RejZwierc* 236.

Zwrot: »pilno się przypatrować« (1): *RejZwierc* 236 *cf* *Przysłowie*.

Szeregi: »dbać albo przypatrować się« (1): O łrogiłz to miecz [*Pański*] á łrogié fieczenie iego/ gdzie to iáłnie widzimy y tu zá żywotow łwoich/ iedno iż o to dbác/ álbo fie przypátrówác temu álbo nie łmiemy/ álbo nie vmiemy *RejAp* 24.

»starać się a przypatrować się« (1): *RejPos* 85 *cf* *Ze zdaniem dopełnieniowym*.

Synonimy: 1. baczyć, badać, dogłędać, obaczać, obserwować, oględać, oględować, pilnować, pozierać, śledzić; a. obaczawać, poznawać; 2. obserwować, przestrzegać; 4. dbać, dogłędać, obaczawać, opiekąć się, opiekować się, pieczołować, pieczołować się, pilnować, starać się, troskać się, troszczyć się.

Formacje współrdzenne cf PATRZYĆ.

Cf PRZYPATROWANIE, PRZYPATROWANIE SIĘ, PRZYPATRUJĄCY SIĘ

KO